

Aftenposten nr 311.

23 juni 1932.

En aktuell bok om Øst-Grønlands- saken.

Advokat, dr. Gustav Smedal har på Gyldendal Norsk Forlag gitt ut et aktuelt hefte betitlet «Norsk næringsdrift på Øst-Grønland og i øst-grønlandske farvann og det danske avsperringssystem». I all sin kortfattethet gir heftet mange glimrende opplysninger om vår virksomhet i øst-grønlandske farvann og i selve landet. Forfatteren nevner at verdien av vår ishavsfangst i årene 1924—29 var 29 millioner for hele landet og 25 millioner for Finnmark, Troms og Møre fylker. Eksportverdien er ca. 35 pct. høyere. Det gir et begrep om de virkelige forhold og at vi bør regne med ishavsfangsten. Mer enn 110 norske fartøyer har drevet kompletteringsfangst ved Øst-Grønlands kyst, og av disse har over 90 besøkt Erik Raudes Land.

Danskene har de siste år i anledning av saken i Haag formet slagordet: Ingen hvit mann kan leve på Øst-Grønland. Nordmennene har bevist det. Den danske statsminister har bl. a. uttalt i et foredrag for en tid siden at mangelen på hester og kjøredskap skulde være til hinder for at den hvite mann kan leve på Øst-Grønland — han nevnte at det fantes én hest og en vogn der borte — han glemmer da at fangstfolkene bruker hunder og sleder.

Danskenes arbeid med å flytte grønlandere fra vest- til østkysten får den behandling og betegnelse det fortjener — forfatteren anfører citater fra danske forfattere (landsfoged Knud Oldendow og O. Bendixen) som motbevis mot at det er overbefolkning på Vest-Grønland som betinger overflytning av grønlandere til østkysten. Så sent som i januar 1929 uttalte Lauge Koch til Politiken:

«Vi har gennem Slægtled blandet os med dette Folk, og vi er knyttet til det med stærke Bånd, det er Blod af vort Blod. Derfor vil vi ogsaa kæmpe for at faa Lov til i Fred at fuldføre den Opgave, vi har sat os: at gøre Grønlænderne til Danske med den samme Kultur som vi.»

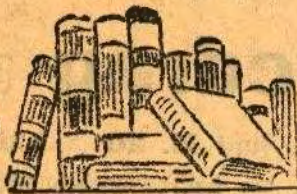
Forfatteren peker også på hvordan det danske monopol utnytter grønlanderne, en mann som Stauning har brukt uttrykket «plyndring» for danskenes innhandling av grønlandernes produkter — men det var riktignok lenge før den nuværende Grønlands-sak dukket op.

Hefteet bør leses av alle som interesserer sig for Grønlandssaken — det er til å bli klok av.

Lavangeren nr 127
4 juni 1932.

Notiser om Bøker.

Dr. jur. Gustav Smedal.

Professor Fredrik Paasche.

Ivar Aasen.

Tegnet av Kjelbrok, Norsk litteraturhistorie.

Tredje bind av Francis Bulls og Fredrik Paasches: «Norsk litteraturhistorie» er nu utkommet hos Aschehoug. Det inneholder professor Fredrik Paasches skildring av Norges litteratur fra 1814 til 1850-årene, eller for å markere tidsrummet med navner, tiden fra Henrik Steffens over Wergeland og Welhaven til Ivar Aasen. Det er i stor utstrekning et nyrydningsarbeide. Paasche har trukket frem mange nye trekk fra utrykte kilder, brever og optegnelser fra Wergeland, Welhaven, Moe, Asbjørnsen, Aasen og andre, som har gitt nytt liv til bildet av den norske åndskulturs renessanse i disse år.

Ikke minst har han formådd å gi oss et friskt og delvis nytt inntrykk av tidens to store navn Wergeland og Welhaven, en rikere nyansert skildring av deres personligheter og dypere vurdering av deres innsats i vår diktning og vårt folks utvikling.

Han understreker disse merkelige ti-års betydning for nasjonens vekst i bevisst norskhet, romantikkens utløs-

ning av virkeligheten, de store opdagelsesreiser inn i norsk natur, norsk folkeliv og norsk historie.

Han avslutter sin skildring med å vise hvorledes Ivar Aasens store arbeide med våre gamle dialekter kom som en naturlig oppfyllelse av krav som var modnet i tidens nasjonale strømsetninger.

På det store Grønlandsmøte som Stortingets Grønlandslag arrangerte i Oslo i våres holdt dr. jur. Gustav Smedal et overordentlig interessant foredrag om «Norsk næringsvirksomhet på Øst-Grønland». Foredraget er nu utgitt i bokform hos Gyldendal. Det er ikke bare en under den nuværende situasjon høist aktuell bok, men det er også en overordentlig verdifull orientering fra den mann som idag vet mer om disse ting enn noen annen nordmann. Boken har et sterkt polemisk tilsnitt overfor danskene. Det er kanskje en svakhet. Men det tilspisser dens aktualitet, og ingen kunde ha gitt den energiske danske agitasjon et omhyggeligere dokumentert svar enn Smedal har gjort.

Med støtte fra den norske interpar-

lamentariske gruppe har førstebibliotekar W. P. Sommerfeldt utgitt trettende årgang av «Norsk tidsskriftindex» (Steenske forlag). Indexen inneholder som vanlig en systematisk ordnet fortegnelse over alt som i årets løp er skrevet i norske fag- og tidsskrifter. Dessuten er der denne gang et utførlig emneregister for femårsperioden 1926—30, ordnet efter fag og lettvinnt å finne frem i.

«Ling Chus hemmelighet» heter den fjerde danske oversettelse av Edgar Wallace (Gyldendal). Det er en kriminalroman fra London.

Frk. Mosse Smeby, som er lærerinne ved den kvinnelige industriskole i Oslo, og konservator Helen Engelstad har på Somes forlag utgitt en bok som de kaller «Strikkeboken». Det er en bok som vet alt mulig om strikking, og som vil gjøre våre damer til professorer i den edle kunst. Boken er utført i stort format, elegant og moderne utstyrt.

forlaget 28/10-32
En aktuell bok.

Gustav Smedal: Norsk
næringsvirksomhet på
Østgrønland.

Gyldendal Norsk Forlag.

I vår holdt som bekjent Stor-
tingets Grønlandslag et overmåte
vellykket møte i Oslo med fore-
drag av en rekke av våre mest
kjente spisser innen Grønlandssa-
ken. bl. a. advokat dr. Gustav Sme-
dal. Efter tallrike opfordringer
er hans foredrag om norsk næ-
ringsvirksomhet på Østgrønland
nu utkommet i bokform på Gylden-
dal Norsk Forlag.

Det er en i høi grad aktuell bok.
Med ugjendrivelige tall påpeker
dr. Smedal at de eneste som har
virkelig økonomiske interesser i
dette vidstrakte land er Norge. At
Danmark ingen nevneverdige in-
teresser har på Grønland var å-
pent blitt innrømmet av Stauning,
sist i hans berømmelige Hamar-ta-
le. Man får et sterkt inntrykk av
at det er frykten for å bli akter-
utseilet av nordmennene og ikke
interessen for selve saken som har
været drifkraften i alt det danske-
ne har foretatt sig på Grønland.
Dr. Smedals lille bok gir en yp-
perlig oversikt over situasjonen
som den virkelig er, og den bør
nå vidt utover.

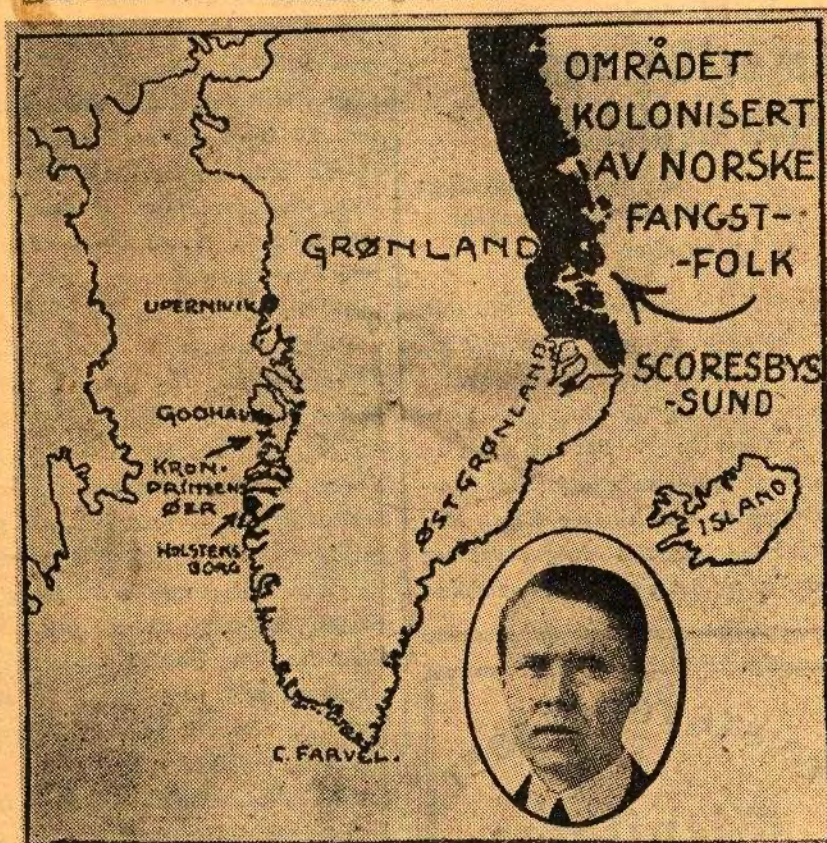

*Gule Tidende nr 120.
27 mai 1932.*

Dr. jur. Gustav Smedal

„Norsk næringsvirksomhet
paa Øst-Grønland“.

Gyldendal Norsk Forlag.

Dr. jur. Gustav Smedal: Norsk næringsvirksomhet paa Østgrønland. Gyldendal Norsk Forlag.

Den 14. april i år skipa Grøn-

landsnemndi i Stortinget til eit møte um Grønlandssaki i Oslo.

Der vart det halde foredrag av kjende menn um Grønlandsspursmålet. Og Gustav Smedal tala um «Norsk næringsvirksom-

het paa Østgrønland». Dette foredraget hev han no gjeve ut hjå Gyldendal, Oslo. Det er eit fint hefte på 24 sidor.

Dr. jur. Smedal hev som formann i Noregs Ishavsråd granska dette emne meir enn dei fleste. I dette hefte gjev han ei sers god utgreiding um arbeidet som vert drive av nordmenn på og ved Grønland, og um verdet av den veide nordmenn hentar frå Ishavet. Det samla verde i åri 1924—29 var umlag 29 millionar kronor. Derav fell vel 25 mill. på Finnmark, Trums og Møre fyker.

Det norske folk hev havt for liten kjennskap til naturrikdomane på Grønland. Me hev trutt for mykje på det danskar hev sagt um at landet var for det meste verdlaust. Det hev vore det store mistak av nordmenn. Di større kjennskap me fær di klårare syner det seg at Grønland hev st'gande verd for nordmenn.

Smedal hev samla opplysningar um norsk næringsveg ved Grønland i greid yversyn, og det er verdfullt at han hev teke med utgreiding av den norske tingsnemndi 1923. Samstundes

som han syner oss korleis nordmenn kann nytta naturrikdomane på land og hav gjev han og myrke bilete av dansk vannstyre på Grønland.

Det er ein gledeleg vokster i Grønlandssaki no um dagane. Dr. jur. Smedal hev skrive mykje um dette emne. Men aldri hev han vore so fast i sine krav til Danmark som no. Mange vil takka honom for det. Dette hefte er ei sers god hjelpebok til rettleiding um Grønlandsspursmålet.

A. Skaasheim.

Der Aftenavis nr 116.

25 mai 1932.

Der fins ikke eskimoer på Grønland

I et ypperlig lite verk om „Norsk næringsvirksomhet på Grønland” som utkom igår, har advokat Gustav Smedal også berørt legenden om at eskimoene på Grønland skal være ren rase og at det derfor er av vesentlig betydning å holde landet avsperrret, slik at for eksempel norske fartøier som fanger ved den vestgrønlandske kyst, ofte må være i åpen sjø i månedsvis.

Dette med de rene eskimoene er jo det rene sludder. Så langt tilbake som i 1893 uttalte den danske læge Søren Hansen, som hadde studert befolkningsforholdene på Vestgrønland:

„Jeg anser det for absolutt umulig i våre dager å påvise en eneste vestgrønlander, der med sikkerhet kan betegnes som fullblods eskimo, uten at det dog dermed skal være sagt, at der ikke finnes sådanne.” („Meddelelser om Grønland”, b. 7, s. 168—69).

Og i 1929 uttalte Lauge Koch:

„Vi har gennem Slegtled blandet os med dette Folk, og vi er knyttet til det med stærke Baand, det er Blod af vort Blod. Derfor vil vi ogsaa kæmpe for at faa Lov til i Fred at fuldføre den Opgave, vi har sat os: at gøre Grønlænderne til Danske med den samme Kultur som vi”.

Her legges det ikke skjul på at målet er å gjøre de innfødte til danske, og dr. Kraghs og hr. Fürschels uttalelser om at avsperringen tilsikter å bevare det eskimoiske folk, kommer derved unektelig i et eiendommelig lys.

'Tiden Tegn' nr 118.
25 mai 1932.

